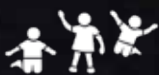

www.12plus.md

CNPAC

CENTRUL NAȚIONAL
DE PREVENIRE A ABUZULUI
FAȚĂ DE COPII

ediție specială / 2020

IMPACT

CUPRINS

- p. 1 Dezvoltarea rezilienței – condiție esențială pentru prevenirea abuzului față de copii
- p. 2 Ambasada Regatului Țărilor de Jos sprijină activitățile CNPAC și contribuie la prevenirea abuzului și creșterea rezilienței printre tineri
- p. 3 Circa 2000 de elevi din școlile profesionale și-au dezvoltat reziliența la exploatarea sexuală și traficul de persoane
- p. 8 Dovada iubirii, sexting, sponsoring, trafic de persoane – cum învățăm eficient despre aceste fenomene?
- p. 12 Cluburile de discuții 12Plus - platformă de dialog eficient pentru tineri
- p. 15 Portalul 12plus: o resursă importantă pentru adolescenți, părinți și profesori
- p. 17 Situațiile de risc pe înțelesul adolescenților: CNPAC a produs două filme informative despre pericolele din mediul online
- p. 20 Participarea copiilor cu dizabilități în Programul 12 Plus: Ceea ce părea o provocare a ajuns să fie un succes
- p. 22 Studiu sociologic: Ce cunosc tinerii despre exploatarea sexuală și traficul de ființe umane și ce atitudine au față de aceste fenomene?
- p. 24 Întrebări frecvente adresate de către tineri prin intermediul platformei 12plus

Dezvoltarea rezilienței – condiție esențială pentru prevenirea abuzului față de copii

Daniela Sâmboteanu
Președinta CNPAC

Pentru organizația pe care am onoarea să o conduc proiectul „Dezvoltarea rezilienței față de exploatarea sexuală și comercială pentru adolescenții din cadrul școlilor profesionale” a însemnat posibilitatea de a contribui real și eficient la prevenirea unui fenomen grav, care afectează tot mai mulți tineri, abuzul și exploatarea sexuală.

Intervenția noastră s-a focusat pe un grup social care este unul dintre cele mai vulnerabile față de fenomenul dat – elevii din școlile profesionale. Pentru a contribui la schimbarea acestei stări de lucruri, am utilizat o resursă dezvoltată de CNPAC, care și-a demonstrat eficiența în activitățile cu tinerii din învățământul general – Programul educativ 12 PLUS. Deci, am extins grupurile țintă ale acestui program și credem că implicarea elevilor din școlile profesionale în programe de acest gen trebuie continuată și extinsă.

De asemenea, am reușit să complementăm Programul 12 PLUS cu resurse și instrumente noi, care au scos în evidență un subiect extrem de actual – riscurile asociate cu autogenerarea și diseminarea de conținuturi cu caracter sexual de către copii. Acest subiect a fost evidențiat și de Consiliul European în 2020, fiind ales drept generic al Zilei Europene de protecție a copiilor de abuz și exploatare sexuală, marcat anual pe 18 noiembrie.

Ne bucură că pe perioada implementării acestui proiect am putut schimba viața mai multor tineri, care au devenit mai informați, mulți au reușit să-și schimbe atitudinile, fiind mai conștienți de riscurile

existente, alții chiar ne-au solicitat ajutor personal sau au ajuns în vizorul specialiștilor grație sesizărilor parvenite din partea profesorilor sau colegilor, care la rândul lor au fost sensibilizați față de fenomenul abuzului și exploatarei sexuale.

Interesul tinerilor pentru toate activitățile din proiect a fost unul foarte mare. O dovedește și faptul că în perioada desfășurării proiectului numărul de vizitatori noi pe portalul www.12plus.md, dezvoltat și gestionat de CNPAC, a ajuns la cca 40 mii. Această creștere se datorează, în mare parte, tinerilor din cele 10 școli profesionale beneficiare ale proiectului. Sunt sigură că mulți dintre ei și-au făcut o obișnuință de a consulta această resursă ori de câte ori au nevoie de informații la un subiect sau altul.

Suntem siguri că am reușit să consolidăm un nucleu de cadre didactice care vor promova și pe viitor toate cunoștințele și abilitățile obținute în cadrul activităților desfășurate de CNPAC. Aceasta ne face să credem că proiectul este unul sustenabil, iar investițiile pe care le-am făcut în elevi și profesori vor contribui semnificativ la reducerea fenomenului de abuz și exploatare sexuală. Aș vrea să aduc sincere mulțumiri partenerilor proiectului, Direcției Secretariate permanente a Cancelariei de Stat, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, celor 10 instituții implicate în proiect și nu în ultimul rând Ambasadei Regatului Țărilor de Jos, grație căreia a fost posibilă realizarea tuturor acestor activități.

Ambasada Regatului Țărilor de Jos sprijină activitățile CNPAC și contribuie la prevenirea abuzului și creșterea rezilienței printre tineri

Floris van Eijk
Șeful Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău

Copii sunt unul dintre grupurile cele mai vulnerabile abuzului de orice formă. Aceasta se întâmplă pentru că, de multe ori, copiii nu au suficiente instrumente pentru a se informa și proteja. Din păcate, fenomenul abuzului față de copii în Republica Moldova este destul de răspândit. Sunt o mulțime de cauze ce contribuie la acest lucru, printre care, sărăcia, lipsa educației, indiferența societății și a instituțiilor de resort, ce perpetuează de multe ori impunitatea.

Pentru a preveni abuzul față de copii, dar și pentru a diminua acest fenomen, cu mai bine de două decenii în urmă, a fost creat Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC). În ultimii ani, Ambasada Regatului Țărilor de Jos a sprijinit activitățile Centrului, ce au contribuit la prevenirea abuzului și creșterea rezilienței printre tineri.

Printre proiectele sprijinite de Ambasadă, se numără și proiectul „Dezvoltarea rezilienței față de exploatarea sexuală și comercială pentru adolescenții din școlile profesionale”. În cadrul acestui proiect, circa 2000 de adolescenți din 10 școli profesionale au reușit să cunoască cum să identifice și să prevină riscurile de exploatare și abuz. Acești tineri „înarmați” cu cunoștințe și abilități vor contribui la diminuarea incidenței abuzurilor, în același timp, contribuind și la diminuarea impunității asociate incapacității sistemului de a răspunde la astfel de cazuri.

Pe lângă beneficiarii direcți ai proiectului, prin intermediul site-ului www.12plus.md, s-a ajuns la aproape 40.000 beneficiari noi indirecti. Posibilitatea de a extinde numărul beneficiarilor s-a datorat în mare parte echipei profesionale a CNPAC, care a reușit să explice într-un mod simplu și atractiv care sunt formele de abuz și cum acestea se manifestă. Această sursă importantă de informare va ajuta tinerii să identifice abuzurile și după finalizarea proiectului. Astfel, eforturile depuse în cadrul proiectului vor continua să aducă rezultate pozitive și în continuare.

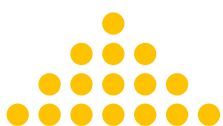
Suntem onorați și bucuroși că am putut susține astfel de inițiative cu impact de lungă durată, care vor contribui la reducerea fenomenului abuzului împotriva copiilor și vor crește reziliența tinerilor de a identifica și de a raporta orice formă de abuz. Suntem optimiști că prin eforturi conjugate putem contribui la extirparea acestui fenomen și astfel, putem asigura că generațiile viitoare vor crește în societăți mai protejate și sigure. Avem cu toții obligația să lăsăm drept moștenire o societate prietenoasă copiilor, o societate justă, în care nimeni să nu fie lăsat în urmă. Credem cu tărie că CNPAC este un actor cheie în această transformare, eforturile cărui merită a fi susținute, în special de instituțiile de resort și cetățenii Republicii Moldova.

Circa 2000 de elevi din școlile profesionale și-au dezvoltat reziliența la exploatarea sexuală și traficul de persoane

În premieră, aproape 2000 de elevi din 10 școli profesionale (inclusiv două din UTA Găgăuzia), și-au dezvoltat reziliența la traficul de persoane și exploatarea sexuală, iar peste 300 de lucrători din domeniul învățământului au fost instruiți să le vorbească tinerilor despre aceste subiecte sensibile, dar și cum să depisteze și să raporteze situațiile de problemă cu implicarea elevilor. Aceste rezultate au devenit posibile grație proiectului „Dezvoltarea rezilienței față de exploatarea sexuală și comercială

pentru adolescenții din cadrul școlilor profesionale”, implementat de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) în parteneriat cu Direcția Secretariate permanente a Cancelariei de Stat și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu suportul financiar al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos. Proiectul s-a desfășurat în perioada noiembrie 2018 – octombrie 2020 în instituții de învățământ profesional-tehnic din Chișinău, Bălți, Ungheni, Alexăndreni (Sîngerei), Comrat și Ceadr-Lunga.

Prin semnarea Acordurilor de parteneriat între CNPAC și cele 10 școli profesionale beneficiare ale proiectului, părțile și-au asumat angajamente privind desfășurarea activităților de sensibilizare și conștientizare privind prevenirea fenomenului exploatării sexuale și a traficului de persoane printre tineri.

Proiectul și-a propus să contribuie la implementarea obiectivelor Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, care prevede necesitatea promovării acțiunilor de informare a publicului general și de prevenire a fenomenului de trafic de ființe umane, cu un accent sporit pe grupurile cele mai vulnerabile, printre care sunt și adolescenții/tinerii care studiază în instituțiile de învățământ profesional-tehnic.

Elevii încadrați în proiect au participat la mai multe ateliere de instruire și cluburi de discuții în cadrul cărora au învățat să recunoască situațiile potențial periculoase și să reacționeze corect la situațiile care pot prezenta pericol de trafic sau exploatare. Astfel, în baza Programului structural de dezvoltare a rezilienței adolescenților față de abuz sexual „12Plus”, dezvoltat de CNPAC, au fost organizate sesiuni de instruire dedicate unor subiecte de maxim interes pentru adolescenți și tineri: dovada iubirii (sexualizare), sexting, sponsoring și trafic de copii. Activitățile au fost facilitate de trainerii cu experiență în domeniu - psihologi din cadrul Serviciilor de asistență psihosocială și a Centrelor de sănătate prietenoase tinerilor, supervizori și formatorii din cadrul CNPAC.

O altă activitate cu impact organizată în cadrul proiectului au fost ședințele Clubului de discuții „12Plus”, desfășurate la una din cele patru tematici de bază: sexting; relații amoroase între adolescenți; recunoașterea riscurilor de exploatare sexuală; comportamente sexuale riscante. Participanții au avut posibilitatea să împărtășească opiniile, iar răspunsurile la întrebările pe care le aveau la aceste subiecte au venit de la formatorii 12plus.

De asemenea, tinerii au avut posibilitatea să își

consolideze cunoștințele în domeniu urmărind platforma on-line pentru adolescenți www.12plus.md, care conține subiecte extrem de utile, prezentate în vloguri psihologice, teste, articole, istorii reale etc. Iar pentru a dezvolta și racorda conținuturile la vremurile pe care le trăim, echipa de proiect a produs două documentare, care scot în evidență pericolele și riscurile de abuz, exploatare sexuală și trafic în mediu online.

DE INSTRUIRI AU BENEFICIAT ȘI SUTE DE CADRE DIDACTICE DIN ȘCOLILE PROFESIONALE

Printre beneficiarii proiectului se numără și cadrele didactice care predau în instituțiile de învățământ profesional-tehnic, dar și alți angajați ai instituțiilor de învățământ. Pentru profesori au fost organizate mai multe sesiuni de instruire, fiecare cu durata de o jumătate de zi. Tematicile au fost similare cu cele pentru elevi: dovada a iubirii (sexualizare), sexting, sponsoring și traficul de copii.

Activitățile au avut scopul de a ajuta cadrele didactice să înțeleagă fenomenul de abuz și exploatare sexuală a copiilor și a traficului de ființe umane, să știe cum să identifice și să raporteze cazurile suspecte de abuz și exploatare a copiilor, precum și măsurile care urmează a fi luate în cazurile de acest fel.

Profesioniștii din cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic au fost încurajați să continue activitățile de prevenire și după finalizarea proiectului. În acest scop ei au primit materiale-resurse (pliante, ghiduri) dedicate domeniului de prevenire a traficului de persoane și exploatarea sexuală a copiilor.

Ala Pâslariuc, coordonatoare de proiect, CNPAC, susține că

proiectul trebuie extins la nivelul întregului sistem de învățământ. „Activitățile proiectului au avut menirea să reducă vulnerabilitatea adolescenților față de abuz, exploatare sexual-comercială și trafic de persoane. Încadrați în ateliere de instruire, cluburi de discuții și activități tematice, elevii au învățat să recunoască care sunt mecanismele de constrângere/manipulare folosite de către abuzatori pentru atragerea adolescenților în relații exploatare și să recunoască situațiile de risc la care pot fi expuși deopotrivă în mediul offline și online. Cert este că un asemenea proiect este binevenit a fi replicat și în alte instituții de învățământ, iar Programul structural de dezvoltare a rezilienței adolescenților față de abuzul sexual „12Plus”, oferit de CNPAC, să ajungă în toate școlile din țară”.

La rândul său, **Vitalie Belii, director-interimar al Școlii**

profesionale nr. 2 din Chișinău spune că pentru elevii care studiază în instituție cunoștințele acumulate în cadrul proiectului ar putea fi un mijloc eficient de prevenire a situațiilor de risc. „Am fost onorați că CNPAC în parteneriat cu Cancelaria de Stat și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării au ales instituția noastră pentru participare în acest proiect. Contingentul de elevi care studiază la noi face parte din categoria cea mai vulnerabilă. Cu suportul proiectului am organizat un șir de activități de consolidare a cunoștințelor și abilităților pentru prevenirea situațiilor de risc asociate fenomenului de abuz, exploatare sexuală și trafic de copii. Aceste activități ne-au permis să recunoaștem situațiile potențial periculoase și să identificăm operativ împreună cu psihologul școlar și cu sectorul de poliție soluții. Instruirile au fost foarte utile, abordate profesionist și interactiv, fapt ce a favorizat implicarea profesorilor, pedagogilor sociali, diriginților, consiliului elevilor în acest proces”.

De aceeași părere este și **Vera Balova, directoarea Școlii**

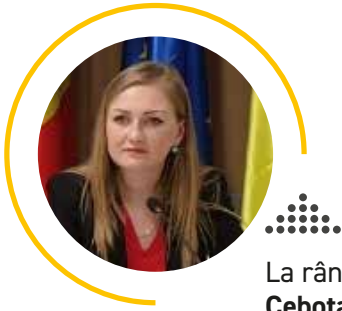
profesionale din Ceadr-Lunga, instituție care pregătește un spectru larg de meserii - pornind de la tractoriști, patiseri sau restauratori, învață 476 de elevi. „Consider că acest proiect este foarte oportun și a fost implementat în corespundere cu cerințele actuale. El este important pentru profesori, elevi, dar și pentru părinți. Am văzut reacțiile elevilor - pentru ei multe informații din cadrul programului erau necunoscute până acum, ei nu cunoșteau modelele de comportament corect și adecvat pentru a preveni situațiile de risc. Cunoștințele sunt foarte importante și pentru profesori, chiar dacă unii dintre ei au trecut cursuri psihopedagogice”, afirmă Vera Balova. Directoarea spune că proiectul a servit drept imbold pentru ca programul de activități al școlii să fie ajustat. „Ca urmare a proiectului am făcut un plan de consultații psihopedagogice în școala profesională, am revăzut politicile instituției în domeniul protecției copilului. În anul de studii 2020-2021 instituția dispune de un plan de prevenire a abuzului față de copii”, spune Vera Balova.

Silviu Gîncu, șef Direcție, Învățământ profesional tehnic

din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării este de părerea că meritul principal al proiectului ține de dezvoltarea unor competențe sociale importante în rândul tinerilor. „Deși obiectivul principal al învățământului profesional tehnic este de a forma tineri bine calificați, pentru încadrarea lor în câmpul muncii, nu este suficient. Este necesar să avem tineri care, pe lângă calificare, să dețină și un set de competențe sociale care le-ar permite să se integreze mai ușor în societate și să facă față provocărilor. În ziua de astăzi, în special tinerii cu vârsta de 16-18 ani se confruntă cu diferite provocări, inclusiv cele ce țin de exploatarea sexuală și comercială. Grație acestui proiect am reușit să venim cu un sprijin pentru tineri, care de cele mai multe ori, fac față destul de greu acestor provocări. Aduc sincere mulțumiri Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Direcției

Secretariate permanente a Cancelariei de Stat, precum și Ambasadei Regatului Țărilor de Jos cu suportul cărora a fost posibil să oferim un suport important elevilor din cadrul școlilor profesionale incluse în proiect”, a menționat Silviu Gîncu.

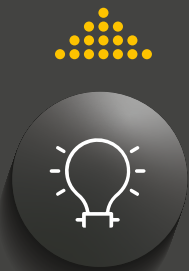
La rândul său, **Emilia Cebotari, șefă a Direcției**

Secretariate permanente, Cancelaria de Stat, este de părerea că acțiunile lansate de proiect trebuie continuate și dezvoltate. „Numărul infracțiunilor sexuale cu implicarea copiilor în Republica Moldova este în creștere în ultima perioadă, inclusiv prin prisma sporirii vulnerabilității adolescenților în

mediul digital, dar și efectele socio-economice ale migrației asupra familiilor cu copii, și mai actual fiind aprofundate de criza Covid-19. Astfel, este important ca sistemul de protecție a copiilor și tinerilor să asigure nu doar răspunsul la astfel de abuzuri și situații de exploatare, dar să pună în aplicare măsuri eficiente de prevenire, iar școlile sunt adesea cele mai bune locuri pentru a oferi o educație centrată pe prevenție, care se axează pe copii și tineri. Proiectul implementat de către CNPAC, focusat pe dezvoltarea rezilienței copiilor în fața abuzului și exploatării sexuale, este un exemplu relevant cum poate fi îmbunătățit gradul de conștientizare a adolescenților atât prin discuții între semeni privind riscurile și provocările acestei perioade și opțiunile de evitare a acestora, cât și instrumente de minimizare a auto-învinuirii și creșterii încrederii. Activitățile și rezultatele obținute cu suportul acestui proiect vor servi drept un catalizator pentru a continua și fortifica eforturile depuse de către autorități și instituțiile statului pe această dimensiune”.

proiect

DEZVOLTAREA REZILIENȚEI FAȚĂ DE EXPLOATAREA SEXUALĂ PENTRU ADOLESCENȚII DIN CADRUL ȘCOLILOR PROFESIONALE

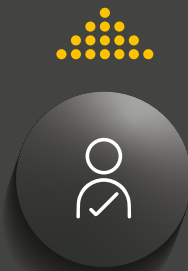
ACTIVITĂȚI

- 160 ateliere de instruire cu elevi
- 15 cluburi de discuții 12Plus
- 10 ateliere de informare cu cadre didactice

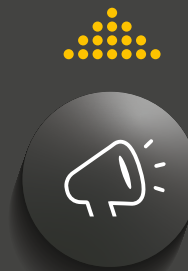
PERSOANE

- 7 formatori locali
- 1920 elevi instruiți
- 300 profesioniști capacitați

BENEFICIARI

- 15-19 vârsta copiilor
- 20/80 % fete / băieți
- 70/30 % rural / urban

IMPACT

- 4500 tineri sensibilizați
- 560000 persoane impactul online
- 40000 vizitatori unici pe www.12plus.md

Dovada iubirii, sexting, sponsoring, trafic de persoane – cum învățăm eficient despre aceste fenomene?

Instruirile Programului 12plus care s-au desfășurat în școlile profesionale au avut drept teme de bază - dovada iubirii, sextingul, sponsoringul și traficul de persoane. În cadrul sesiunilor au fost abordate tipurile de relații sexuale riscante din perspectiva motivației adolescenților, dar și mecanismele de manipulare folosite pentru atragerea tinerilor în relații exploatare. Conținutul informațional a fost propus elevilor într-o manieră proactivă, ei au învățat să ia decizii responsabile, fiind ghidați de formatori cu experiență - psihologi instruiți din

cadru Serviciilor de asistență psihosocială și a Centrelor de sănătate prietenoase tinerilor, supervisorii și formatorii din cadrul CNPAC.

Specialiștii implicați în desfășurarea Programului 12Plus menționează că acesta este unul oportun și necesar, și pledează pentru extinderea sesiunilor de informare la nivel de țară, astfel ca un număr cât mai mare de adolescenți să aibă formată reziliența la fenomene sociale grave cum sunt exploatarea copiilor, traficul de persoane etc.

PROGRAMUL STRUCTURAL 12PLUS

dezvoltarea rezilienței adolescenților față de abuzul sexual, exploatarea sexuală și comercială, și traficul de persoane

ACTIVITĂȚI

5

5 activități consecutive la subiectele „Sexting”, „Sexualizare”, „Sponsoring”, „Trafic de persoane”, „Autogenerarea situațiilor de risc” (subiect nou 2020) cu durată de 90 minute fiecare

BENEFICIARI

> 12 ani

adolescenți cu vârsta mai mare de 12 ani, în grupuri a câte 25

FACILITATORI

12plus

psihologi – formatori 12plus

MATERIALE

3

filmele informative „Istории reale din viața adolescenților”, fișe de participare, ghidul metodologic

**Dana Lichii, psiholog, șefa
Serviciului de Asistență
Psihopedagogică Bălți**

Eu am avut ocazia să lucrez cu elevii anului I din Școala profesională nr. 5 și pot să afirm cu certitudine că acest program răspunde nevoilor și intereselor tinerilor. Elevii erau din diferite medii, localități, dar toți aveau aceleași necesități de informare dictate de provocări la nivel psihologic sau fiziologic, prin care trec toți adolescenții. În cadrul activităților și în discuțiile cu ei am identificat mai multe situații de risc cu care s-au confruntat ei înșiși sau prietenii/colegii lor și, la momentul când aceste lucruri s-au întâmplat, nu știau unde să se adreseze.

În opinia mea, Programul 12Plus formează și dezvoltă competențe socio-emoționale, nu doar de reziliență la comportamente și provocări ce țin de sexualitatea adolescentului. Prin intermediul acestor activități, copiii își dezvoltă și capacitatea de comunicare, de relaționare, abilitatea de a identifica acele comportamente riscante și de a înțelege care sunt consecințele acestora. Totodată, ei învață să stabilească și să respecte anumite reguli.

Acest Program este foarte util și pentru Serviciul de Asistență Psihopedagogică, pe care îl reprezintă și care acordă asistență unui spectru larg de beneficiari - părinți, adolescenți etc. Psihologii noștri sunt responsabili din punct de vedere metodologic de activitatea psihologilor din instituțiile de învățământ - noi suntem cei care îi pregătim și îi supervizăm. Astfel, cunoștințele acumulate în cadrul Programului 12Plus ne vor ajuta inclusiv să dezvoltăm psihologii din municipiul Bălți și să le oferim pregătirea necesară.

**Liliana Grosu, psiholog
școlar, Bălți**

Programul 12Plus oferă posibilitatea de a dezvolta la copii mai multe competențe sociale și emoționale, el poate fi utilizat nu doar cu adolescenții de vârstă 16-18 ani, dar chiar și cu preadolescenții.

Cunoștințele pe care le-am obținut în cadrul Programului au fost foarte utile și pentru mine ca specialist în domeniu. Eu am făcut cunoștință cu terminologia care pentru mine uneori este necunoscută, care descrie formele de abuz în mediul online, acest lucru îmi permite să fiu mult mai aproape de tineri și să vorbesc într-un limbaj care le este accesibil.

Faptul că Programul este însoțit și de un ghid pentru cei care desfășoară activitățile ajută foarte mult la etapa de planificare și la etapa de adaptare a activităților pentru diferite grupuri de copii, care au uneori nevoie specifice. La fel, activitățile pot fi făcute pe grupuri separate, pentru fete și pentru băieți, pot fi experimentate mai multe modele de utilizare a acestui program.

Programul de instruire, materialul informativ este foarte bine structurat și poate fi aplicat foarte ușor, pe pași. Profesioniștii în domeniul de tineret ar putea desfășura astfel de activități după o instruire în domeniu, deoarece există un ghid metodologic, proiecte detaliate ale tuturor activităților, cu recomandări pentru profesioniști. Consider că ar fi foarte bine ca acest program să fie promovat la nivel național, să fie preluat de pedagogii care lucrează cu adolescenții în gimnazii, licee, școli profesionale, colegii.

**Tatiana Ivanova, psiholog
Neovita, Comrat**

Tematicile programului sunt extrem de actuale. Eu am lucrat într-o școală profesională din Comrat, cu tineri de 16 ani și mai mult și consider că aceste subiecte trebuie abordate mai devreme. Ar trebui să vorbim despre asta începând din clasa VIII, în fiecare an, rezervând pentru aceasta cel puțin patru instruirii la teme respective. La fel, este foarte important să selectăm specialiști bine pregătiți în acest domeniu.

Țin să mai menționez că materialele pentru instruirii sunt structurate foarte bine și pot fi completate, la necesitate cu mai multe exerciții practice. Chiar și așa, pentru a putea livra acest program este necesară instruirea specială, nu fiecare psiholog sau profesor poate susține aceste instruirii cu adolescenții, tematicile fiind foarte potrivite cursului de Dezvoltare personală din cadrul programului de studii.

**Viorica Beregoi, diriginte,
Școala profesională nr. 6,
Chișinău**

Școala în care activez are 760 de elevi, unii vin din familii vulnerabile, monoparentale, trăiesc doar cu bunicii sau au crescut la casa de copii. De aceea, orice ajutor venit din afară pentru sporirea rezilienței este binevenit și așteptat atât de elevi, cât și de administrația școlii.

Vreau să menționez din start că programul a fost de un real folos atât pentru elevi și pentru angajați. Anterior, tinerii erau mult mai sceptici când azeau aceste informații de la noi. După instruirii, ne este mult mai ușor să comunicăm cu ei pe subiecte sensibile. Tinerii au devenit mult mai deschiși, mult mai pedanți când era vorba despre rețelele de socializare, despre riscuri la care pot fi expuși, despre teme pe care le-am discutat.

Noi vorbim pe aceste teme mereu, dar efectul nu a fost atât de bun ca atunci când au venit formatorii din cadrul Programului 12Plus. I-am văzut cu o altă atitudine, erau un pic mai serioși și au tratat cu mai multă încredere informația care le-a fost prezentată. După aceste lecții discutau mai mult între ei, încât pedagogii sociali ne întrebau, ce ați avut la lecții că elevii discută atât de mult despre asta.

Informațiile pe care le-am obținut în proiect le vom utiliza pe larg la orele de dirigenție și la seminare. Materiale sunt bine structurate. Exemplele, informația adusă, statisticile sunt foarte bune.

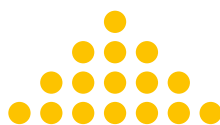

**Valentin Botnari, director
adjunct la Școala profesională
nr. 10, Chișinău**

Este important ca fiecare angajat al unei instituții de învățământ – director, director adjunct, profesor, maistru instructor, psiholog, etc. să conștientizeze gradul său de responsabilitate referitor la acțiunile violente și să cunoască cum trebuie să acționeze pentru a le preveni, sau a le stopa atunci când observă o terță persoană care săvârșește sau intenționează să comită o acțiune violentă.

Astfel, prin implicarea profesorilor în activitățile organizate în cadrul programului, aceștia au devenit mai responsabili, elevii au devenit mai deschiși și mai comunicabili în abordarea subiectului dat în cadrul orelor de dezvoltare personală. Se observă și gradul de receptivitate mai ridicat în discuțiile individuale elev-profesor în cazul apariției unei probleme.

Existența programelor de prevenire în ce privește exploatarea sexuală și abuzul au o importanță majoră în scopul minimizării unor situații de acest fel. Cu cât mai devreme sunt întreprinse anumite măsuri de prevenire, cu atât mai mult scade posibilitatea de a ne confrunța cu așa tipuri de situații pe viitor.

CÂND SE VOR CONFRUNTA CU O SITUAȚIE DE RISC, TINERII ÎȘI VOR AMINTI CE AU ÎNVĂȚAT LA INSTRUIRILE NOASTRE ȘI VOR ACȚIONA CORECT

Adriana Popovici este psiholog și face parte din echipa CNPAC din anul 2015. În cadrul Programului 12 Plus ea a desfășurat, pe parcursul anului școlar 2019-2020, mai multe sesiuni de informare în patru școli profesionale din Chișinău. Cu o experiență de 15 ani în psihologie și pedagogie, Adriana și-a propus să organizeze lecțiile în așa fel încât să construiască o punte de încredere între ea și elevi, iar cunoștințele obținute să îi ajute pe tineri să reziste tentațiilor care îi pot pune în pericol.

Lecțiile nu i-au lăsat pe tineri să se plictisească, informațiile fiindu-le prezentate într-o manieră interactivă și captivantă. La fiecare lecție a fost proiectat câte un video în care era explicat, prin exemple concrete, fenomenul care constituia subiectul de discuție. „Filmulețele le-au captat atenția sută la sută, în sală era o liniște profundă, toți erau cu ochii pe ecrane”, spune specialistă. La început mai timizi, iar pe parcurs tot mai încrezători, tinerii i-au adresat zeci de întrebări. „Adolescenții sunt foarte interesați de teme precum sexualitatea, dragostea. Unii dintre ei suferă din iubire, alții sunt într-o relație și vor să știe cum să o prelungească. Interesul vine dacă le vorbești deschis și spui lucrurilor pe nume”.

Adriana a reușit să le capteze atenția de fiecare dată, deoarece are o predilecție aparte pentru aceste activități, unde, spune ea, se predau cunoștințe și abilități utile pentru viață. Unii au fost atât de receptivi la informația pe care au aflat-o încât nu au avut răbdare să se încheie instruirea și au început a șterge anumite fotografii de pe rețelele de socializare chiar în sala de clasă, spune ea. Se întâmpla la sesiunile unde a vorbit despre sexing și sponsoring și, după ce tinerii au aflat despre riscurile la care pot fi expuși dacă publică imagini nepotrivite, cu tentă sexuală.

Un alt subiect care s-a bucurat de atenție maximă a fost munca la negru. Unii dintre tineri s-au regăsit în situația în care, pe timp de vacanță, se angajează fără carnet de muncă, fără contracte oficiale. Astfel, mai mulți participanți au întrebat care sunt soluțiile și cum pot evita situațiile de exploatare prin muncă. Adriana spune că tinerii care au participat la instruirii vor ști cum și unde să solicite ajutor atunci când se vor afla într-o situație de abuz. Totodată, ei vor ști cum să evite situațiile periculoase și nu vor mai admite comportament care să genereze potențiale riscuri.

Totodată, psiholoaga crede că unul dintre avantajele acestor instruirii este că tinerii care participă la ele transmit mai departe informațiile, altor tineri, iar în unele cazuri și adulților. „Dacă ești informat ai mult mai puține șanse să pici în capcană unui abuzator. După părerea mea, acest aspect este unul dintre cele mai importante - se salvează pe sine și poate ajuta și pe altcineva. Am mai observat că ei transmit mult mai eficient informația, de la egal la egal”, afirmă Adriana Popovici.

Adriana e sigură că tinerii au memorat lecțiile învățate în cadrul Programului “12Plus” pentru tot restul vieții. „La fel cum învățăm de mici că nu trebuie să traversăm la roșu, în momentul când se vor confrunta cu o anumită problemă tinerii își vor aminti imediat ceea ce au învățat la instruirile noastre și vor acționa corect”, spune ea.

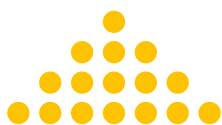

Cluburile de discuții 12Plus - platformă de dialog eficient pentru tineri

În cadrul proiectului au fost organizate 15 cluburi de discuții 12Plus, la care au participat circa 370 de elevi din cele 10 școli beneficiare. La fiecare ședință a clubului au luat parte în jur de 20-25 de adolescenți. Fiecare activitate a fost dedicată uneia dintre cele 4 tematici de bază: sexting, relații amoroase între adolescenți, recunoașterea riscurilor de exploatare sexuală, comportamente sexuale riscante. Cluburile au avut scopul de a informa și dezvolta la adolescenți capacitatea de prevenire a abuzului și exploatării sexuale, traficului, dar și de a-i pregăti să

facă față riscurilor din perioada adolescenței. Activitățile de grup realizate în cadrul cluburilor de discuții le-au permis tinerilor să se cunoască mai bine și să achiziționeze noi abilități de a recunoaște situațiile de risc, de a rămâne în zona de siguranță și de a comunica despre problemele cu care se confruntă în adolescență. Participanții au împărtășit experiențe, opinii, și au adresat întrebări la temele puse în discuție. Pe lângă informațiile utile, fiecare participant a primit materiale informative despre

PENTRU A TESTA CUNOȘTINȚELE ACUMULATE DE TINERI ÎN CADRUL PROGRAMELOR DE INSTRUIRE AU FOST ORGANIZATE CÂTEVA QUIZ-URI ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT. PRIN INTERMEDIUL UNOR ÎNTREBĂRI TINERII AU FOST PROVOCAȚI SĂ FACĂ ALEGERI CORECTE, SĂ IDENTIFICE RELAȚIILE ÎN CADRUL CĂRORA AR PUTEA SĂ DEVINĂ VICTIME SAU SĂ SUFERE CONSECINȚE SERIOASE ETC.

● **Dionisie** - Programul la care am participat alături de colegii mei a fost foarte interesant, am aflat multe informații noi, despre riscuri și pericole, inclusiv în mediul online. Am fost informați de ce nu trebuie să admitem bullying-ul și cum să ajutăm pe cei care au devenit victime ale acestui fenomen. Psihologul ne-a câștigat încrederea când a spus că toată informația și întrebările adresate de noi vor fi anonime. Cred că informația din acest program trebuie distribuită unui număr cât mai mare de tineri.

● **Valeria** - Toată informația a fost foarte interesantă, în special cea care ține de sexting, trafic de persoane etc. Am aflat foarte multe detalii noi despre aceste fenomene, cum să le prevenim, unde să cerem ajutorul. Am aflat cum să nu generăm pericole prin comportamentul nostru, inclusiv în mediul online și cum să fim în siguranță pe rețelele de socializare. Toți tinerii, inclusiv eu, am fost entuziasmați să participăm, mai ales că la final am primit și premii - tricouri 12plus.

● **Ana-Maria** - Ni s-au oferit multe lecții utile pentru viață, despre pericolele din adolescență, despre ce se întâmplă atunci când tinerii aleg căi greșite. Am aflat multe lucruri noi și foarte necesare. Surpriza cea mare a fost quiz-ul, la care au participat câteva echipe și unde ne-am testat cunoștințele acumulate. La unele întrebări știam răspunsul, la altele le-am aflat în timpul quiz-ului, ceea ce este foarte bine. Chiar dacă n-am câștigat și am ieșit abia pe locul III, sunt mulțumită că am avut șansa de a participa. Deși am mai avut lecții cu psihologul școlii, aceste activități au fost mult mai interesante pentru noi.

● **Vlad** - Programul a fost foarte util pentru mine și pentru toți colegii mei. Informația care ne-a fost prezentată ne-a adus mai aproape de adevăr și de viața reală, ne-a prezentat riscurile la care ne expunem. M-a impresionat, în special, informația despre riscurile din online, când trimiți fotografii unor persoane, cunoscute sau necunoscute. De asemenea, au fost foarte interesante și informațiile despre traficul de persoane și despre metodele de manipulare pe care le utilizează abuzatorii. Am învățat că trebuie să fim atenți cu cine și despre ce vorbim, în ce mașini urcăm etc. Am împărtășit aceste cunoștințe și cu prietenii mei, le-am spus și lor despre riscurile unui comportament iresponsabil, inclusiv pe rețelele de socializare și i-am îndemnat să analizeze foarte bine înainte de a lua o decizie. Formatorii au utilizat un limbaj clar, pe înțelesul tinerilor.

● **Adelina** - Am vorbit mult de bullying, un fenomen despre care nu cunoșteam cum se numește, dar care este des întâlnit în școli. Noi niciodată nu am discutat despre așa ceva. Am descoperit ce înseamnă bullyingul, sextingul și alte fenomene. Formatorii ne-au dat sfaturi utile referitor la cum putem solicita ajutor în cazurile, în care noi personal sau un prieten a trecut printr-un abuz, dar și cum să prevenim astfel de situații.

● **Diana** - M-au impresionat foarte mult istoriile reale ale unor adolescenți, care au fost prezentate în materialele video, demonstrate la fiecare instruire. Traficul de persoane, exploatarea prin muncă, abuzul de orice fel, sunt fenomene care pot și trebuie prevenite. Suntem obligați să avem un comportament responsabil, inclusiv pe rețelele de socializare.

www.12plus.md

UN SITE
PENTRU
ADOLESCENȚI
INSPIRAT DIN
VIAȚA TA

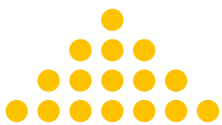

Portalul 12plus: o resursă importantă pentru adolescenți, părinți și profesori

Platforma www.12plus.md a fost lansată de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii în anul 2017, în cadrul unui program de prevenire a abuzului și exploatării sexuale adresat tinerilor cu vârsta cuprinsă între 12 și 18 ani. Prin intermediul acesteia tinerilor li se oferă materiale informativ-educative ce contribuie la dezvoltarea rezilienței față de abuzul sexual și exploatarea sexual-comercială. Produsele platformei, elaborate cu participarea

psihologilor CNPAC, sunt prezentate utilizând diverse modalități de comunicare cu tinerii (interactiv, video, text): articole, vlog-uri, teste de autocunoaștere și filme informative ce prezintă istorii reale din viața adolescenților. De asemenea, platforma are integrat un chat și un mail box prin intermediul cărora tinerii adresează instant întrebări psihologilor, astfel reușind să obțină la distanță, online, informația solicitată și consiliere.

**INSPIRAT DIN
VIAȚA TA**

/ un site pentru adolescenți /

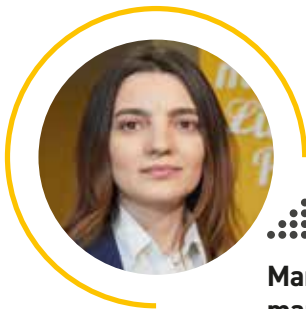
PORTALUL 12PLUS.MD: CIFRE ȘI FAPTE

În perioada desfășurării proiectului (1 noiembrie 2018 - 30 noiembrie 2020), site-ul www.12plus.md a înregistrat cca 40.000 de utilizatori noi, adolescenți, tineri, părinți și profesioniști preocupați de provocările adolescenței și în căutare de răspunsuri profesionale. Odată cu lansarea platformei în 2017, peste 300 de tineri au adresat întrebări prin intermediul mesageriei și a mail box-ului de pe platforma 12plus.md.

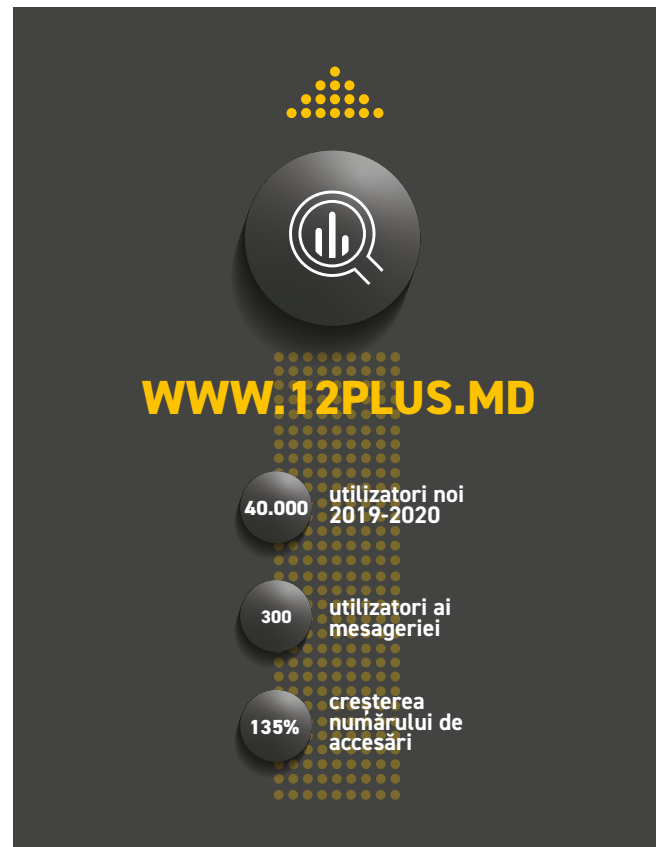
Numărul vizitatorilor platformei a crescut considerabil începând cu luna martie curent, de la declanșarea pandemiei de COVID-19.

În perioada 1 martie 2020 – 15 septembrie 2020 numărul de accesări pe site a crescut cu circa 9.938, ceea ce constituie 135,22%, conform datelor Google Analytics. De asemenea, în această perioadă numărul de utilizatori noi a crescut de la 7.247 în 2019 la 17.110 în 2020, iar afișările de pagină au crescut de la 11.677 în 2019 la 24.806 în 2020.

Printre cele mai accesate conținuturi ale site-ului se numără articolele și materialele informative la tema bullying-ului, a riscurilor comunicării online și a relațiilor periculoase.

Mariana Butnaru, content manager, CNPAC

„Acest interes sporit față de subiectele menționate mai sus, cât și față de platforma pentru adolescenți 12plus.md, denotă că atât tinerii, cât și profesioniștii din domeniu, se confruntă cu anumite probleme/situații impuse de activitatea în mediul virtual – siguranța online, comunicarea online în grup, hărțuirea/bullyingul, comunicarea la distanță, problemele emoționale ale adolescenților care necesită asistență psihologică, suport etc”.

Situațiile de risc pe înțelesul adolescenților: CNPAC a produs două filme informative despre pericolele din mediul online

Două produse video, care au ca teme principale riscurile comunicării online, au completat șirul de materiale instructive produse de CNPAC și vor fi utilizate pe larg la activitățile de informare și sensibilizare organizate pentru adolescenți în cadrul Programului 12Plus. Autorii celor două materiale video și-au propus să scoată în evidență factorii care favorizează expunerea în mediul virtual și felul în care tinerii generează conținuturi de risc - imagini, video cu context sexualizat sau care pot fi transformate astfel ca să poată fi exploatat de răuvoitori. Subiectele au fost inspirate din istoriile reale ale unor adolescenți. Protagonistii celor două materiale video, Andrei și Emilia (16 ani), vorbesc despre trăirile prin care au trecut și riscurile la care au fost expuși, dar și despre soluțiile la care au apelat ca să depășească situația de criză.

Andrei s-a pomenit țintă a unei rețele de traficanți de copii, după ce cineva dintre colegii de școală a expus fotografiile sale pe un site specializat. S-a întâmplat după ce câteva zile la rând a expediat colegilor de clasă fotografii în lenjerie intimă. A recurs la acest gest disperat crezând că astfel poate scăpa de bullying-ul la care a fost expus după ce a trecut un control la serviciul care se ocupă de înrolarea tinerilor în armată.

„Băieții s-au legat de culoarea lenjeriei pe care o avusem la control. Mi-au zis că dacă vreau să mă lase în pace trebuie să le arăt, timp de o săptămână poze îmbrăcat în chiloți normali. Ca să scap, peste

câteva zile, am trimis o fotografie, apoi încă una, și încă una. În ziua când credeam că am scăpat de bătaia de joc pe care o simțeam am primit un mesaj de la o fată. Mi-a zis că îi plac fotografiile mele și că ar vrea să ne vedem. La locul întâlnirii a venit altcineva, am fost acostat de un bărbat dubios care zicea despre o pagină cu numele meu și fotografiile în lenjerie. Parcă trecuse curentul prin mine”, spune Andrei.

Emilia, eroina celui de-al doilea film, nu s-a gândit nicio clipă că fotografiile sale vor ajunge să fie utilizate în context nepotrivit atunci când și-a făcut un blog pe care publica impresii și evenimente, sfaturi pentru adolescenți, dar și fotografii personale.

„Primele comentarii răutăcioase le-am blocat, dar cu cât creștea vizibilitatea contului, cu atât ele erau mai multe, îmi era imposibil să le urmăresc pe toate. Despre cum e să-ți fugă pământul de sub picioare am aflat în ziua când Alina, colega mea, mi-a deschis un link. N-am mers la lecții în următoarea perioadă. Toată școala știa cum au fost utilizate acele imagini cu mine. Ajunsesem subiect de bârfe, nu puteam să-i văd pe colegi cum şușotesc între ei sau fac glume pe seama mea. Părinții au aflat prea târziu. Din cauza absențelor nu am fost admisă la examene. Eram abătută și mă simțeam pierdută, nimic nu mai avea sens până în ziua în care am format telefonul copilului și am înțeles că nu sunt singură, am înțeles că merită să vorbesc despre cele întâmplate și că pot să schimb lucrurile”, mărturisește Emilia.

VIDEOURILE DESCONSPIRĂ STRATEGII DE MANIPULARE UTILIZATE DE AGRESORI

În cele două istorii ale adolescenților sunt ilustrate patru mecanisme de manipulare și de constrângere, ne spune Parascovia Topada-Coroi, psiholog, coordonator programe prevenire la CNPAC. Primul mecanism se referă la sexualizare – utilizarea imaginii unei persoane strict din perspectiva atractivității fizice, sexuale. Cel de-al doilea este presiunea grupului, exercitată prin solicitări de dovezi de apartenență la un grup, de „normalitate”, de „iubire”, prin tachinări, șantaj etc. Al treilea mecanism de manipulare se bazează pe consecință și angajament – cu cât mai mult am investit sau avansat în ceva cu atât mai greu va fi să renunțăm (în cazul fetei – vlogul, în cazul băiatului – expedierea a mai multor fotografii). Acest mecanism este utilizat și în grooming/ acostare – copilul/ tânărul este „curtat” mai mult timp înainte de a i se cere să intre într-o relație sexuală. Al patrulea mecanism de asemenea este utilizat în grooming și sponsoring, acesta utilizează regula reciprocității – abuzatorul oferă copilului/ adolescentului ceva (atenție, mâncare, bani, gadgeturi) în funcție de nevoile acestuia ca apoi acesta să se simtă îndatorat sau constrâns să îi satisfacă solicitările abuzatorului.

Parascovia Topada-Coroi,
psiholog, coordonator programe
prevenire la CNPAC

„Tinerii care vor urmări aceste materiale vor afla care sunt consecințele cauzate de expunerea online și autogenerarea de conținuturi cu risc. Vor observa cât de iluzoriu este anonimatul care se promite în mediul online și cum le poate fi afectată securitatea personală și emoțională. De asemenea, vor vedea cât de important este să solicite ajutor și care ar fi câteva dintre instituțiile unde se pot adresa (telefonul copilului, poliție). Ne dorim ca pe termen lung aceste filme să prevină expunerea adolescenților la hărțuire online și offline; sexualizarea tinerilor, acostarea în scopuri sexuale și probleme de sănătate emoțională/ mentală care pot apărea după expunerea online”, afirmă Parascovia Topada.

FILMELE VOR FI UTILIZATE DREPT MATERIAL DIDACTIC ÎN PROGRAMUL 12PLUS

Expunerea online este un subiect nou, cel de-al cincilea, care va fi abordat cu adolescenții în cadrul Programului de dezvoltare a rezilienței adolescenților față de abuz și exploatare sexuală „12 Plus”, alături de sexualizarea între adolescenți (Dovada iubirii), sexting, sponsoring și traficul de copii.

Psihologul Tatiana Buianina, care a lucrat cu adolescenții la pilotarea scenariilor filmelor cu câteva grupuri de adolescenți din Bălți și Ungheni susține că decizia de a discuta cu tinerii are scopul de a apropia cât mai mult conținuturile de interesele tinerilor.

Tatiana Buianina, psiholog

„Este una cum noi, adulții, specialiștii, vedem tema și e cu totul altceva cum această temă este percepută și înțeleasă de tineri. Ei au menționat că lor le-a plăcut să fie pe poziția de expert și noi le oferim această oportunitate în cadrul acestui curs”.

Potrivit ei, recomandările tinerilor au fost pertinente și eficiente, deși, de la început, unii dintre ei nu credeau că scenariile sunt desprinse din realitate. „Un feedback pe care l-am primit de la grupul din Bălți a fost că pe alocuri consecințele descrise în scenariu sunt exagerate. Mirarea lor a fost și mai mare când le-am spus că sunt cazuri reale. Datorită particularităților de vârstă, în perioada adolescenței avem tendința de a trăi în prezent și încă nu avem dezvoltate acele abilități de a vedea consecințele pe termen lung ale comportamentelor. De aceea a fost foarte important să le arătăm tinerilor că bullying-ul, în sens de a fi marginalizat, bruscat, atacat sau umilit de cercul tău social, de prieteni, colegi, de multe ori poate fi o consecință a expunerii online, pe lângă riscul de a fi expus persoanelor interesate de sexualitatea tinerilor”, spune specialistă.

AUTORII PROIECTULUI AU ȚINUT CONT DE TOATE RECOMANDĂRILE TINERILOR

Raisa Răzmeriță este jurnalistă și producătoare de film. Alături de echipa CNPAC ea a muncit la scenariile pentru cele două filme informative. Ea crede că produsele video sunt una dintre căile cele mai eficiente prin care informația poate ajunge la tânăra generație.

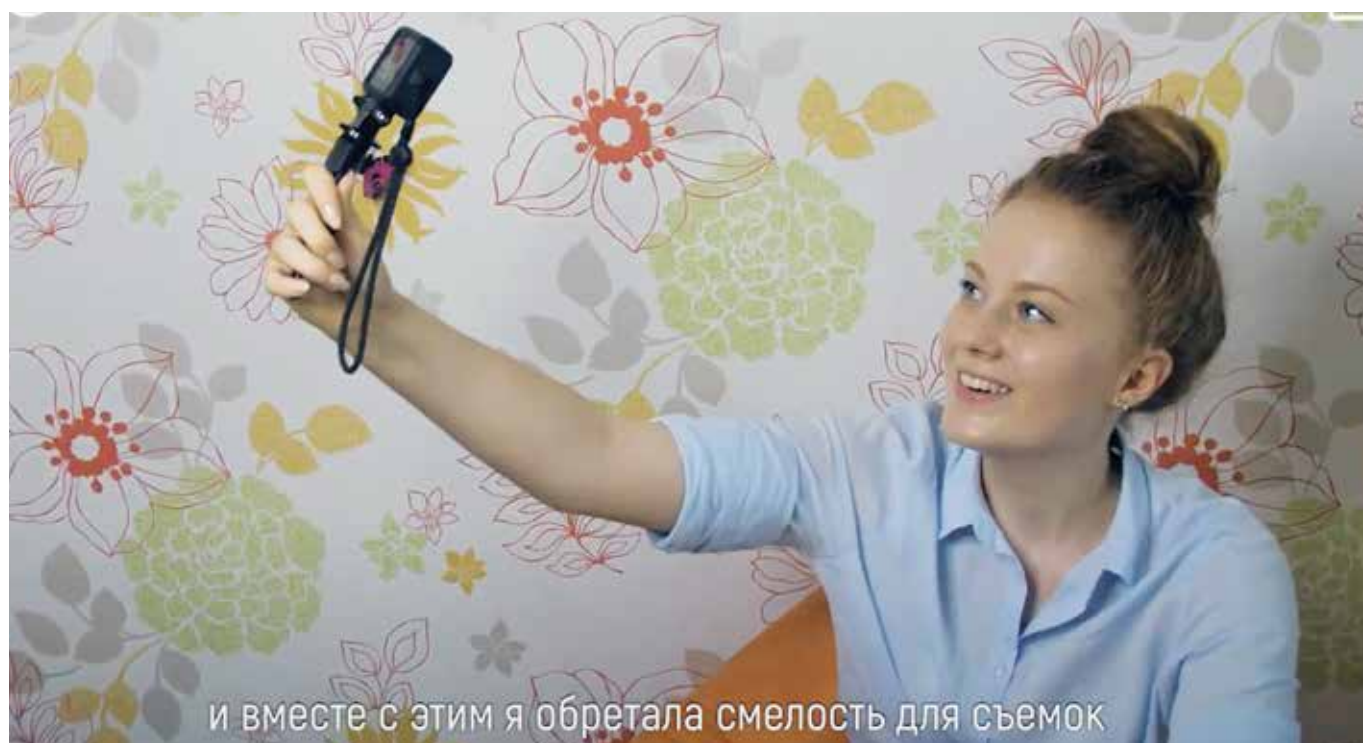

Raisa Răzmeriță, jurnalistă și producătoare de film

„Afirmatia că «imaginea care vorbește cât o mie de cuvinte» a devenit o axiomă aproape clișeică. Totuși, aceasta conține un adevăr încă funcțional: produsele video au capacități nelimitate de a transmite emoții și de a exprima perspective. Mai este și formatul preferat de generația tânără. Evident, nu trebuie să ne facem iluzii că un produs video poate să rezolve definitiv o problemă socială. El poate să o

semnalizeze, poate să atragă atenția, poate să deschidă discuții pe marginea acesteia. Ca să facem o analogie... problema abuzului sexual asupra copiilor este, din păcate, încă o rană deschisă, pe care astfel de demersuri o pot cicatriza sau preveni, dar nu și înlătura definitiv”.

Scenarista afirmă că și-a propus din start să facă un produs care ar corespunde intereselor și așteptărilor tinerilor, și, din acest motiv, le-a consultat părerea. „Pentru că audiența căreia produsele se adresează reprezintă publicul tânăr/adolescentin, adică cei care se confruntă cu fenomenul nemijlocit, am purtat câteva discuții cu tineri. Am încercat, pe cât posibil, să evităm să ajungem la un produs făcut din perspectiva adulților, oameni care «știi sau cunosc mai bine provocările cu care se confruntă cei mai mici ca ei». Fizic și artistic sunt niște produse realizate de adulți, dar scenariile reprezintă situații și perspective cu care tinerii se confruntă în prezent. Cu mici excepții și diferențe, mare ne-a fost consternarea când am descoperit că anumite experiențe trăite de ei nu s-au schimbat deloc față de experiențele pe care le-am trăit eu la vârsta lor! Ceea ce mă face să cred că este nevoie (în continuare) să vorbim și mai mult și mai intens pe marginea acestui subiect”.

Participarea copiilor cu dizabilități în Programul 12 Plus: Ceea ce părea o provocare a ajuns să fie un succes

SĂ LE VORBEȘTI ADOLESCENȚILOR DESPRE ABUZ SEXUAL ȘI TRAFIC POATE FI O PROVOCARE. LUCRURILE DEVIN ȘI MAI COMPLICATE ATUNCI CÂND TINERII CARE PARTICIPĂ LA INSTRUIRE SUNT CU DIZABILITĂȚI MULTIPLE.

Mariana Jalbă, director adjunct la Școala profesională nr. 11 din Chișinău, spune că ceea ce la început părea un obiectiv greu de realizat, acum este o reușită a proiectului. Majoritatea celor 150 de copii din instituție, unii cu dizabilități multiple, au beneficiat de instruirile Programului 12 Plus. Acum, după finalizarea proiectului, profesoara este decisă să continue activitățile de instruire și pentru alte grupuri de elevi, fiind ferm convinsă că prevenirea este mult mai eficientă decât rezolvarea consecințelor.

Activitățile din cadrul proiectului au demarat cu instruirea angajaților din instituție în cadrul unui seminar informativ metodic, „Am aflat multe lucruri noi, care țin de traficul de persoane, abuz, am discutat despre un spectru larg de probleme, despre unele dintre care nici nu ne dădeam seama că există”, spune profesoara.

A urmat etapa a doua, în care de instruire au beneficiat elevii. Mariana Jalbă recunoaște că, deși profesorii le vorbesc elevilor despre sexualitate, despre abuz și riscuri, aceste fenomene nu sunt de fiecare dată explicate în mod corespunzător.

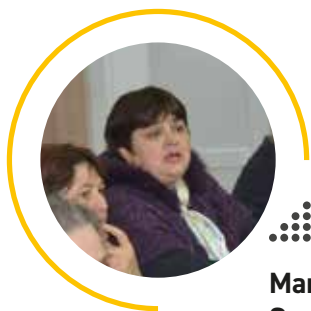
Și pentru că mulți copii din instituție nu pot auzi, vorbi, sau au dizabilități intelectuale, în timpul instruirii psihologul a fost secondat de un translator din limbajul mimico-gestual. „Elevii sunt cu cerințe educaționale speciale, mulți dintre ei sunt veniți din instituții rezidențiale. De aceea, era necesar ca informația să fie adaptată la necesitățile fiecărui grup. Psihologii au mers în întâmpinare astfel încât fiecare copil să fie informat corespunzător”, povestește Mariana Jalbă.

Profesoare e sigură că aceste cunoștințe reprezintă pentru ei o adevărată valoare. „Unii tineri, beneficiari ai programului, au absolvit și au plecat și când îi întreb ce le-a rămas în memorie, îmi spuneau despre 12 Plus”.

Mariana Jalbă activează în această instituție al șaselea an, iar de patru ani e director adjunct. Profesoara spune că în programul de studii sunt obiecte care au tangență cu subiectele predate în cadrul programului 12 Plus, de exemplu disciplina opțională „Decizii pentru un mod sănătos de viață” sau „Educația civică”, „Dezvoltare personală”. Totuși, potrivit ei, până la participarea în program profesorii nu aveau un spectru atât de mare de cunoștințe ca să le poată explica elevilor toate subiectele sensibile, de exemplu cele ce țin de sexualitate, trafic de persoane, abuz, inclusiv în mediul online. După ce au beneficiat de instruire, cadrele didactice stăpânesc mult mai bine informația, și, totodată, au la dispoziție

materiale didactice pe care le pot utiliza la viitoarele activități.

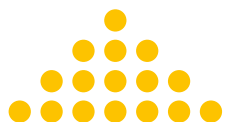
Ea afirmă că datorită cunoștințelor obținute în cadrul programului, profesorii din instituție au prevenit o situație de risc pentru una dintre eleve.

**Mariana Jalbă, adjunctă, diriginte,
Școala profesională nr. 11, Chișinău**

„O adolescentă cu dizabilități de auz a făcut cunoștință cu un bărbat mult mai mare de vârstă ca ea, cu vreo 15 ani mai mare. Vedeam că pleacă în oraș, uneori pe noapte. Am aflat despre acest bărbat, am început a discuta cu fata, el îi făcea cadouri, telefon, alte lucruri. Am încercat să discutăm, am chemat părinții, am aplanat și fata a rămas în școală și a rupt relația cu acel bărbat, după ce a înțeles ce se întâmplă”.

Profesoara este decisă să continue activitățile chiar și după încheierea proiectului.

Studiu sociologic: Ce cunosc tinerii despre exploatarea sexuală și traficul de ființe umane și ce atitudine au față de aceste fenomene?

Care a fost metodologia de realizare a studiului „Cunoștințele și atitudinile tinerilor din școlile profesionale față de abuz, trafic de ființe umane și exploatare sexual-comercială”?

Noi am realizat acest studiu prima dată în aprilie 2019, înainte ca CNPAC să înceapă instruirile tinerilor. Ne-am propus să constatăm care sunt cunoștințele elevilor din școlile profesionale pe câteva domenii-cheie: sexting, sponsoring, trafic de persoane, astfel ca ulterior echipa CNPAC să-și focalizeze instruirile ținând cont de ceea ce cunosc deja tinerii. Odată, am evaluat percepțiile și atitudinea lor față de aceste fenomene, inclusiv am încercat să vedem cunoștințele și comportamentul lor în ce privește solicitarea ajutorului în caz de trafic de persoane și/sau exploatare comercială etc. Pentru a măsura schimbările determinate de instruirea tinerilor în cadrul proiectului s-a optat pentru 2 eșantioane de cercetare: un eșantion de bază (format din tineri, beneficiari de instruire) și un eșantion de control (tineri din alte 3 școli profesionale, neimplicati în cadrul proiectului).

Urma să repetăm studiul, ca să vedem cum s-au îmbunătățit cunoștințele lor, în luna aprilie 2020, dar am renunțat din cauza izolării dictate de COVID-19. Am revenit la cercetare în luna octombrie 2020. Dacă prima dată am colectat datele față în față, în baza unui chestionar autocompletat de elevi, în anul

Diana Cheianu-Andrei, dr. conf.,
sociolog, Centrul de investigații și consultanță „SocioPolis”

curent am utilizat sistemul online. Elevii au completat chestionarele respective, după care noi am făcut analiza datelor.

Cum au evoluat cunoștințele și atitudinile tinerilor între cele două studii sociologice?

Cercetarea a arătat anumite schimbări pozitive în ce privește cunoștințele despre sexting în rândul tinerilor. Datele atestă că cunoștințele tinerilor din eșantionul de bază s-au îmbunătățit mai mult decât a celor din eșantionul de control. Astfel, a crescut ponderea tinerilor care cunosc că sexting-ul presupune discuții despre relațiile de dragoste cu iubitul/iubită (cu 11,8 p.p.), postarea pozelor nud pe rețelele de socializare (cu 7,5 p.p.), trimiterea prin internet/SMS a imaginilor în pielea goală sau mesajelor despre sex (cu 4,7 p.p.).

Sunt îmbunătățiri pe anumite aspecte în ce privește traficul de ființe umane și modul în care acesta ar putea să afecteze tinerii. Migrația este o tendință pozitivă în opinia lor, dar a crescut de la 52,0% la 56,3% ponderea celor din eșantionul de bază care consideră că pot fi traficați și în interiorul țării, nu doar atunci când pleci peste hotare. De asemenea, a crescut de la 43,7% la 54,0% ponderea tinerilor care sunt conștienți că nu doar cei din familii defavorizate pot să devină victime ale traficului și exploatării.

Deci, este îmbucurător că a crescut perceperea gradului de risc. Totodată, s-a îmbunătățit puțin și situația privind percepția că și băieții pot deveni victime ale traficului, la fel ca fetele. Acum tinerii percep traficul mult mai larg și, inclusiv faptul că acest fenomen nu se reduce doar la modalități când îți este confiscat pașaportul, dar că ar putea să aibă și multe alte subtilități.

S-au îmbunătățit simțitor cunoștințele lor, de exemplu, a crescut numărul celor care și-au manifestat dezacordul cu afirmația că „Dacă prietenul/prietena îmi cere voie de la părinți să mă ia cu el peste hotare nu poate să se întâmple nimic rău”, - de la 36,3% la 44,9 % în eșantionul de bază (comparativ, în eșantionul de control creșterea este de la 37,8% la 43,9%). De asemenea, avem îmbunătățiri referitor la faptul că plecarea la muncă peste hotare prin intermediul unei firme înregistrate oficial prezintă riscuri și că trebuie să fie atenți.

Ce rol joacă migrația părinților în formarea rezilienței tinerilor la diferite fenomene sociale negative, cum este traficul de persoane și exploatarea sexuală?

Cercetarea a arătat că mulți tineri nu au avut alături părinții care să îi informeze, ei au rămas singuri și au fost nevoiți să caute informații de pe Internet sau de la prieteni. Noi am avut o întrebare - cu cine locuiește tânărul. Și dacă la etapa inițială - în aprilie 2019, circa 73,1% locuiau cu ambii părinți, acum ponderea celor care locuiesc cu ambii părinți s-a redus la 67,4 %. Avem și dintre cei care au rămas cu bunicii, cu fratele, sora mai mare sau cu altcineva. Asta înseamnă că nu au un adult în preajmă care să îi ajute să înțeleagă riscurile care există în societate. Totodată, viziunea extrem de pozitivă a migrației pe care o transmite societatea - că dacă o să migreze o să găsească salarii mult mai mari, posibilități de afirmare, într-un fel alimentează și schimbă valorile tinerilor. În ideea de a avea venituri mai mari, în ideea că migrația le poate schimba viața, foarte mulți dintre ei nu percep riscurile care sunt în spatele acestui proces și asta este o mare problemă. Probabil și mass-media ar trebui să aibă un rol mai important și să arate diferite fațete ale migrației, atât pozitive, cât și negative.

Care sunt recomandările dvs., pentru inițiatorii proiectului?

Rezultatele studiului ne arată că la nivelul școlilor profesionale ar trebui să se facă instruirii continue, consecvente care să contribuie la formarea unei imagini corecte despre riscurile existente în societatea noastră, despre viziunile și valorile greșite. Instruirile trebuie să se facă nu doar din partea organizațiilor neguvernamentale, dar și din partea instituțiilor de stat, astfel încât să reușim să educăm tinerii în aceste domenii, or, asta este, poate, mult mai important decât acele cunoștințe de

matematică, fizică etc. Și, cu siguranță aceste instruirii trebuie începute și în școala de cultură generală, luând în calcul impactul foarte mare al migrației. Ținând cont de faptul că noile tehnologii informaționale au o influență mare asupra tinerilor, consider că pe viitor astfel de programe ar trebui dezvoltate și în mediul online astfel ca tinerii să aibă acces la informație de calitate.

EȘTI SAU CUNOȘTI ADOLESCENȚI ÎN SITUAȚII DE RISC?

semnalează, te ajutăm!
serviciile sunt gratuite
și confidențiale!

ASISTENȚĂ

112
serviciul de urgență

116111
telefonul copilului

078000480
telefonul CNPAC

butonul de apel
www.12plus.md

Întrebări frecvente adresate de către tineri prin intermediul platformei 12plus

LA CE VÂRSTĂ PUTEM ÎNCEPE O RELAȚIE?

Crezi că toți cei de vârsta ta au deja pe cineva? S-ar putea să te mire faptul că cel puțin un număr la fel de mare nu au încă intenția de a ieși cu o persoană de sex opus. În mare parte, adolescenții încep o relație amoroasă în jurul vârstei de 15 – 18 ani. Durata și calitatea este, însă diferită. Unele legături se rup mai repede, altele trec la etape care pot fi urmate chiar și de întemeierea unei familii.

Ce te motivează pe tine să începi o relație? Cât de confortabil te simți să faci acest pas?

Cu cât mai mult te gândești înainte de a lua o decizie, cu atât mai mult aceasta ar putea fi una asumată și matură. Dacă ești deja într-o relație, asigură-te că dorințele și nevoile tale sunt la fel de respectate ca ale celuilalt. Chiar dacă ai impresia că vă potriviți perfect, cu timpul vei observa și diferențele dintre voi. Dacă veți reuși să le acceptați și să manifestați respect unul față de celălalt în continuare, șansele ca această relație să devină mai puternică și să dureze sunt mari.

Dacă ceea ce face celălalt îți provoacă suferință, nu este cazul să suporti. Dragostea, respectul și sentimentul de vie satisfacție sunt stâlpii unei relații sănătoase.

CE FACEM DACĂ PERSOANA DRAGĂ NE OBLIGĂ?

Nici un tip de relație nu presupune renunțarea la propriile nevoi, visuri, libertatea de a alege sau a lua decizii care te privesc pe tine personal. Orice acțiune care îți provoacă disconfort sau alte stări negative nu poate însemna dovadă de iubire. Dacă prietenul/a nu recurge la metode dure însă, într-un final, îți dai seama că ai acceptat să faci ceea ce nu ai vrut tu – acesta este un semn că ești într-o relație cu un manipulator/oare. Respectarea legii este o obligație, dar orice altă obligație impusă de cineva este ABUZ.

Ce îți poate fi de folos acum? Amintește-ți ce te-a apropiat de această persoană. Cât de mult corespunde relația în prezent cu ceea ce ți-ai dorit la început? Cum erai tu înainte de a intra în această relație? Ce schimbări s-au produs în tine și în jurul tău de când ești cu această persoană?

Scrive pe o hârtie toate momentele care te-au făcut să suferi, să te simți tradat/ă, mințit/ă, umilit/ă etc. Citește ce ai scris. Ce simți după ce ai citit? Dacă simți că e suficient ca persoana respectivă să își ceară iertare și să îți declare iubire pentru ca tu să rămâi în această relație toxică, recitește ce ai scris.

E bine pentru tine dacă poți ierta. Nu este absolut necesar să rămâi în această relație ca dovadă a iertării. Dacă ai realizat că ești lângă o persoană care nu te iubește cu adevărat, te manipulează, te consideră proprietatea sa, este cazul să iei o decizie în favoarea ta și a viitorului tău.

CE FACI DACĂ EȘTI AMENINȚAT SAU JIGNIT ONLINE?

Mediul online este un loc cu multe oportunități de comunicare și informare, dar și locul unde tinerii se pot confrunta cu situații ciudate, neclare și chiar periculoase.

Online, unii tineri pot face anumite lucruri cu scopul de a te înjosi, de a face glume pe seama ta sau chiar a provoca reacții de supărare, toate cu intenția de a-și demonstra sie și altora că sunt puternici. Apropo, asta nu înseamnă că sunt puternici precum vor să pară!

Cele mai frecvente situații amenințătoare, periculoase pot apărea atunci când cineva (indiferent dacă îl/o cunoști sau nu) având anumite intenții, folosește informațiile despre tine cu un anumit scop.

Ca să stai departe de astfel de persoane și situații riscante, rămâi în zona de siguranță. Iată câteva recomandări în acest sens:

- Evită să comunici online date personale despre tine gen: nume, vârstă, persoanele cu care ești în relație sau locul/adresa unde locuiești. Nu publica date false despre vârsta ta – asta poate crea impresii false despre tine și te poți pomeni cu adulți rău intenționați care vor căuta să facă cunoștință cu tine;
- Nu accepta prietenia persoanelor necunoscute sau profilul cărora ți se pare dubios ori neclar;
- Raportează către rețeaua de socializare dacă conținutul pe care îl postează este necenzurat și elimină persoana din lista de prieteni;
- Raportează unei persoane de încredere dacă începi comunicarea cu cineva necunoscut și acesta îți se cer poze ori îți adresează comentarii jignitoare la poze.
- Întrerupe imediat comunicarea și nu răspunde la întrebări sau comentarii dacă primești mesaje cu amenințări sau jigniri la adresa ta.
- Salvează conversația, fă screenshot al ultimelor mesaje primite pentru a demonstra, dacă va fi cazul.
- Nu relua comunicarea, iar dacă observi că îți cere prietenie repetată – procedează la fel: unfriend, block user și nu răspunde la comentarii sau întrebări.

Pentru informații suplimentare legate de
aceste materiale contactați

**Centrul Național de Prevenire a Abuzului
Față de Copii (CNPAC)**

str. Calea Ieșilor 61/2, Chișinău, MD 2069

tel: 022.758.806

email: office@cnpac.org.md,

ajutauncopil@cnpac.org.md

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului "Dezvoltarea rezilienței față de exploatarea sexuală și comercială pentru adolescenții din cadrul școlilor profesionale", implementat de către Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) în parteneriat cu Direcția Secretariate permanente a Cancelariei de Stat, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu suportul Ambasadei Regatului Țărilor de Jos.